

13. V. 1936

NAŠA MOČ

LIST ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanajstkrat na leto — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1.—, za vse ostale Din 16.—

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK I.

JUNIJ 1936

ŠTEV. 6

Dr. Josip Dermastia:

„Feniks“

Življenjska zavarovalna družba Feniks s sedežem na Dunaju je poslovala v mnogih inozemskih deželah, med temi tudi v Jugoslaviji. Njen portfelj je ogromen ter znaša po bilanci za l. 1934 zavarovani kapital 3 milijarde šilingov = 27 milijard dinarjev in matematično pravilno izračunane premijske rezerve 800 milijonov šilingov = 7.2 milijarde dinarjev. Pri sestavi bilance za leto 1935 se je pokazal pri premijski rezervi primanjkljaj nad 400 milijonov šilingov = 3.6 milijarde dinarjev.

Kako je prišlo do tega ogromnega primanjkljaja? Feniks je hotel postati za vsako ceno velik in dobiti svetovni značaj. Da ubije vsako konkurenco, je zlasti podtarifiral brez ozira na predpise zavarovalne tehnike in mu je bila tako zvana zadostna ali minimalna premija nepoznana stvar. Dejansko je postal Feniks velik, toda pri dosegu svojega cilja se je zrušil pod težo pogrešk, ki jih je napravil v svojem poslovanju.

Preden je vest o primanjkljaju pri Feniksu prodrla v javnost je avstrijska vlada izdala 4 zakone, in sicer glede uvedbe premijskega registra, glede ustanovitve premijskega rezervnega fonda, glede minimalne premije in glede osebne razbremenitve zavarovalnic.

Takoj po razglasitvi zakonov so se posamezne države, v katerih posluje Feniks, oglašile in po svojih odposlancih posredovale pri avstrijski vladi in pri Feniksu na Dunaju, da zaščitijo svoje zavarovance.

Avstrijska vlada je pohitela, da so bile vse vrednosti, ki jih poseduje Feniks v Avstriji, koder ima pretežni del svojega premoženja, vpisane v premijski register, s čimer

so postale premijski rezervni fond v smislu izdanega zakona. S posebnim zakonom je nadalje avstrijska vlada določila, da mora življenjska družba Feniks v likvidacijo. Ustanovila se je nova zavarovalna družba »Oesterreichische Versicherungs-A.-G.«, ki je po določbah zakona prevzela ves avstrijski portfelj in se je nanjo preneslo vse v premijskem registru vpisano premoženje. Ker je v Avstriji pretežni del Feniksovega premoženja, opisana transakcija praktično ni nič drugega kot zasega vseh vrednosti za varnost avstrijskih zavarovancev in za inozemske zavarovance ne ostane ničesar.

Trenutno je položaj tak, da služijo za pokritje premijskih rezerv v posameznih državah le one Feniksove vrednosti, ki se nahajajo na njih ozemlju. Te vrednosti za popolno pokritje premijskih rezerv nikakor ne zadostujejo in v tem pogledu delajo izjemo samo Holandija in Nemčija, v katerih je s strogim nadzorstvom državni nadzorni urad skrbel za popolno pokritje rezerv v pupilarno varnih vrednostih. V naši državi ima Feniks 28.374 izdanih polic in znaša zavarovani kapital iz vseh polic 833 milijonov Din, premijska rezerva do 220 milijonov Din, za katero po navedbah ni kritja za okroglo 110 milijonov dinarjev.

Pri takem položaju je le dvoje mogoče — ali likvidacija ali sanacija. Priznati se mora, da se naša vlada trudi, da bi Feniksovi zavarovanci ne trpeli škode, odnosno vsaj ne v večjem obsegu. Prizadeva se, da se izogne likvidaciji, ki bi zavarovancem prinesla veliko škodo in da Feniksov portfelj v naši državi prevzame ena ali več že obstoječih zavarovalnic ali pa zavarovalno podjetje, ki naj bi se šele ustanovilo. Da se omogoči taka

ureditev, je naša vlada izdala dne 24. IV. t. l. uredbo z zakonito veljavo, s katero se daje jugoslovanskemu Feniksu za dobo 3 mesecev sodni moratorij. Za označeno dobo je ukinjena pravica zavarovancev na odkup polic in na policično posojila ter se Feniksa v tej dobi ne more niti tožiti niti proti njemu voditi izvršbe in predlagati konkurza. Da se ohrani portfelj zaradi lažjega prihodnjega prevzema neokrnjen, se prepoveduje izpreganje Feniksovih zavarovanj po drugih zavarovalnicah.

Če in v koliko se bo posrečil vladi njen namen, je vprašanje prihodnosti. Obširneje o tem važnem vprašanju v okviru tega članka zaradi pomanjkanja prostora ne moremo govoriti. Omenjamo le, da pogrešamo uredbo, po kateri bi se od dneva njene izdaje dalje vplačane premije vodile na posebnem računu in bi se vrnile, ako se izvrši likvidacija. Taka določba bi dala zavarovancem potrebno jasnost glede usode premij, ki se sedaj plačajo. Bilo bi to nujno potrebno. Pri taki določbi bi bil zavarovanec gotov, da v primeru likvidacije dobi vplačano premijo povrnjeno.

Želimo, da prizadevanje vlade izpade čim ugodneje za Feniksove zavarovance.

Pri žalostnem položaju Feniksa nas pa veseli dejstvo, da je ostalo jugoslovansko zavarovalstvo zdravo.

Na čast jugoslovanskemu zavarovalstvu moramo izrecno poudariti, da ni sledilo Feniksu na nevarno pot, na katero je zašel. Jugoslovanske zavarovalnice so ostale zaradi tega sicer manjše, zato pa zdrave in solidne ter so zavarovanci popolnoma varni za svoje prihodnje odškodninske zahteve.

Dr. B. M.:

O vplivu alkoholizma na duševnost

(Prosto po Langeju)

Pojavi enkratne pijanosti so znani. Pri raznih osebah se različno izražajo. Nr. pr.: Po prvih kozarcih ugodno občutje in stopnjevana duhovitost, ki pa se po nadaljnjih količinah hitro poplitvi in preide v plehko čvekanje, pri katerem se že jezik zatika, čeprav se tudi sedaj zdi pijancu vsaka beseda duhovita in važna. Včasih narašča dobrovoljnost v razigrano razbrzdanost, drugič slaba volja in razburljivost, v bes in nekrotičnost. Le redki so, ki ostanejo duhoviti skoraj do popolne pijanosti. Nekateri odreši popolne pijanosti bruhanje, drugi padejo v spanje, podobno narkozi. Omotica, zibanje, vrtoglavica so pogosti pojavi. Ob različnih prilikah so potrebne različne količine pijače za isto stopnjo pijanosti. Ne igra pri tem samo kakovost vina, piva, žganja svoje vloge, ampak tudi trenutno razpoloženje in okolica. Med resnim razgovorom postane človek pozneje pijan, kakor na kroku v raz-

igrani družbi. Nekateri ne prenesejo dobre pijače in postanejo natreskani že pri majhnih količinah. So taki, ki se kar takoj vznemirijo in se njihova zavest kmalu skali. Nekateri pijanosti se ne razlikujejo dosti od gotovih psihopatičnih, histeričnih razburjenj. Pri drugih zopet nastane stanje, podobno božjastnemu vznemirjenju, ki traja le kratek čas ali pa tudi po nekaj ur. Takega stanja se pijanec po iztreznjenju sploh ne spominja ali pa se ga spominja le deloma ali medlo. Važno je to zaradi sodne medicine, kajti v takem stanju postane včasih tak napit človek nasilen, poškoduje predmete ali tovariše, izvrši včasih umor. Tako stanje preide ponavadi v globoko spanje. Zapadejo vanj radi stari pijanci, pri katerih se pojavijo tudi motnje v orientaciji, zamračena zavest in celo vidjenja podob slišanje glasov, ki jih v resnici ni itd., potem ljudje z možganskimi pokvarami, ljudje z poapnelim ožiljem, božjastniki, predvsem pa razburljivi, histerični psihopati. S tem pa ne pravim, da morajo taki ljudje ob vsaki pijanosti zapasti v tako stanje, kajti tudi oni doživijo lahko take navadne pijanosti kot navadni smrtniki. Pa tudi pri

navadnih smrtnikih ni izključeno, da bi se ne pojavilo tako stanje pijanske zamračenosti. Ponavadi jo pri teh sproži še kak drug činitelj, n. pr. prevelik duševni napor, težka skrb, prepir ali nesreča v družini, oslabelelost po dolgotrajni bolezni itd. (Dalje sledi.)

Za vsa vraga!

Od 30. maja do 8. junija:

Potovanje v Ljubljano — na

XVI. LJUBLJANSKI VELESEJEM

Polovična voznina na železnici, parobrodih, avijonih. - Železniška izkaznica se dobi na odhodnih postajah po Din 2.—. - Razstava industrije in obrti - Gostinska razstava (hotel, restavracije, gostilne). »Sodobna gospodinja«. - Modna revija. - Pohištvo. - Avtomobili. - Male živali. Razstavni prostor zavzema 40.000 m².

TEOD. KORN - Ljubljana

Poljanska cesta 8
(preje Henrik Korn)
Ustanovljeno 1852

Krovec, stavbni, galanterijski
in okrasni klepar. Instalacija
vodovodov in centralne kur-
jave. - Naprava strelovodov.
Kopališke in klosetne naprave

k-a-k-o-r-s-e-z-d-r-u-ž-u-j-e-v-m-l-o-k

Pravočasno skrbite

in si pripravite stroje, ki jih potrebu-
jete pri gospodarstvu:

Prvovrstne mlatilnice, gepelni, transmisijske
potrebščine, žitne čistilnice, trijerji i. t. d.
vedno v zalogi.

Točno in skrbno boste postreženi!
Iščemo krajevne zastopnike!

FERDO SMOLA

Poljedelski stroji in plugi

SV. JURIJ OB JUŽ. ŽEL. PRI CELJU

LOVRO PICMAN

centralne kurjave, vodovodne in-
stalacije, preskrba z vročo vodo
potom štedilnika, sanitarne na-
prave, oprema bolnic in sanato-
rijev, kleparska dela vseh vrst.

LJUBLJANA - Ilirska ulica št. 15

29-11 Telefon interurban 29-11

a-r-s-k-e-z-l-j-v-l-n-o-r-o-j-s-k-e-i-n

L. M. ECKER, Sinova

Splošno kleparstvo, kritje lesocementnih streh, strelovodne naprave. Mrzlo- in toplovodne instalacije, sanitarne opreme

Račun poštne hran. 10.771
Telefon interurban 29-33

LJUBLJANA, Slomškova 4

d-r-u-g-e-z-a-d-r-u-g-e-

Priporočamo mešano trgovino

Martin Plut, Črnomelj

Nizke cene, solidna postrežba!

Dobro vzgojeni otrok. Zdravnik: »Veako uro za noževu konicu tega praška, razumeš.« — Otrok: »Razumem že, a z nožem ni dovoljeno jesti.«

Iz gostilne. Gost: »O, gospod krčmar, vaše pivo je kot pesem!« — Krčmar: »Smem prinesiti še eno kitico?«

Menjalno gospodarstvo. — »Gospod Kovač, vi ste vendar pri gledališču; ali mi ne bi mogli enkrat preskrbeti nekaj dobrih brezplačnih vstopnic?« — »O seveda, dragi prijatelj; vi ste pa bančni uradnik in mi lahko za to prinesete nekaj bankovcev.«

Ludovik Puš:

Zemlja

Sveta si, zemlja —
in blagor mu, komur plodiš...
(O. Župančič.)

Ce bi zemlje ne bilo, te zveste naše krušne matere, bi bil kmet usmiljenja vreden, kakor je usmiljenja vreden delavec, ki od jutra do večera v zaduhlih prostorih streže strojem, ali meščanski človek, ki mu iz pisarne in trgovine v kavarno in domov ubija življenje trda pesem cestnega tlaka. Kdor ni s polnimi prsi vdihaval tople vonjave na novo preorane zemlje, iz katere se liki iz velike kadilnice dviga proti nebu rahla meglica zemljinih gorkih utripov, ne ve in nikoli ne bo vedel, kaj je človeku zemlja. Kdor ni še nikoli začutil, koliko človekovega srca terja in koliko ljubezni, je ne bo doumel, pa lahko obhodi vse doline in goré.

Kmet pozna zemljo in ona pozna njega. Sleherno spomlad mu pride naproti kakor mlada nevesta, da se mu vsa izroči, deviška, lepa, topla. In kmet ji znova priseže ljubezen in zvestobo s srcem in žuljevo roko. Vsega ga hoče imeti: ne samo njegovih pridnih rok, tudi njegove misli in želje. Ako ne, si ostane tuja in kar mu rodi, je kakor pastorki.

O, slovenski kmet pa dvakrat pozna svojo ljubo zemljo. Trda je in mnogo vztrajnega ljubkovanja terja, preden izpolni, kar od nje pričakuje. Rodovitnost, ki jo povzročé znojne kaplje, pa stori, da iz zemlje ne poganjajo zgolj dobrine za telo, marveč da klije iz nje tudi duševno bogastvo, ki polni slovenske kmečke domove in se od tam blagodejno razliva po vsej deželi.

Že od njega dni mami slovensko kmečko mladino blesk mesta in vabljivi klici tujine. Svoj čas je bila beseda »Amerika« za kmečko uho kakor sladka pesem. Kdor je mogel zbrati sredstva za karto, se ni pomišljal. Vedel je pa tudi, da si bo tamkaj s pridnostjo in varčevanjem prisluzil lepih denarcev, se čez leta vrnil in uredil domačijo ali pa si ustvaril novo. Spominjam se, da so ljudje iz naših krajev, odhajajoči v Ameriko, trdno obljubljali, da se bodo kmalu vrnili na rodno zemljo in na njej ostali. Marsikoga je tujina pogoltnila, mnogo se jih je pa zares vrnilo še zdravih in krepkih. Oklenili so se spet domače zemlje, ki so jo s prisluzenim denarjem oplodili in olepšali, da jim je bila še ljubša in dražja.

Nagradno vprašanje za junij 1936

Žadnja leta smo spoznali novo vprašanje, ki ga imenujemo kmečka zaščita. Na razne — po večini neuspešne — načine so vlade to vprašanje reševale. Tudi sedanja vlada obljublja dokončno rešitev tega vprašanja. Zanima nas zvedeti, kako mislijo o tem naši cenj. bravci. Zato nam odgovorite do 30. junija 1936 na vprašanje:

KAJ MISLITE O KMEČKI ZAŠČITI?

Za najprimernejša dva odgovora razpisujemo običajni mesečni nagradi po 250 Din in 150 Din.

Odgovori naj bodo kratki in jedrnat. Neresni odgovori bodo seveda romali v koš. Vaša resna mnenja pa bomo odstopili strokovnjaku, da jih uporabi v Vaš prid

Danes ni več tako. Kmečkega mladeniča in dekleta žene v mesto in v tujino želja po udobnejšem življenju. Naši mladini se zdi domača zemlja težka, pusta, dolgočasna. Zahteva znoja in žuljev, dá pa malo. Kdo bi danes — v dobi vsesplošnega napredka — ubijal svoje mlade moči na gruntu! Zemlja je mačeha, širni svet, mesto, tovarna, tam je bodočnost! In so s temi mislimi v srcu veselo in brezskrbno obrnili ljubi zemljici hrbet in trumoma šli. Kako je sedaj, vsi vemo. O da, žal vemo: da je med onimi, ki pritiskajo po mestih kljuka, tudi mnogo kmečkih ljudi, ki nočejo ali ne morejo domov. Še več vemo, ti ljubi Bog: kaj se godi z našimi zdravimi, brhkimi kmečkimi dekleti, ki jih je izmamilo hrepenenje po gosposkem življenju v južne kraje...

Kam gre to, ljudje božji? Ali ne slišite, kako se naša zemlja joka za njimi? Dovolj je bilo na njej prostora tudi zanje, pa so vendar šli. Da jim bo lepše kakor doma... In še vedno gredo. Celó v tujino, da jih nikdar več nazaj ne bo. Vprašamo: kje je korenina tega zla, da jo izrujemo? Kaj ni zemlja več lepa? Ali nima več v sebi one čudovite sile, ki človeka z ljubeznijo priklepa nase? Ali več ne daje kruha kakor nekoč? Kaj se je njeno ljubko lice popačilo?

O, bratje, naša zemlja je lepa in dobra kakor vedno, nič se ni spremenila in nič popačila; spreminja in v temeljih se maje naš kmečki dom, ki ne uči več svojih otrok ljubiti rodno grudo. Oče gospodar je še ves navezan nanjo, tudi mati ji je vdana z rokami in srcem, vendar že obema kakor zločest privid lebdi pred očmi misel, da je ubijanje z zemljo najtežji poklic; otroci naj bi si, če le mogoče, poiskali lažje življenje. In je izza mlada otrokom treba slikati v temnih barvah vse težave kmečkega stanu, tarnati in moriti v mladih srcih vse korenine, ki poganjajo v zemljo. Nikar tako! Tudi če ne bodo mogli vsi otroci ostati na kmetih: ljubezen do rodne zemlje je velika, dobrodejna sila, ki nikoli ne odpove. Kmečki oče in mati! Če vama je vajin dom pri srcu, če imata rada svoje otroke in svoj narod: učita otroke toplo in z vsem srcem ljubiti zemljo, to našo trdo, vendar preljubo, slovensko zemljo. Zvesta ljubezen do nje in do vsega, kar je lepega na njej, je našemu narodu najtrdnější porok lepših dni, v katere vsi neomajno verujmo!

Naša zahvala in priporočilo

Podpisani smo pogoreli, a bili smo pri Vzajemni zavarovalnici za primer požara zavarovani. To je naša sreča. Vzajemna je našo škodo pravično ocenila in nam odškodnino pošteno plačala. Hvala ji in v našo srečo naj raste!

Redovna hiša oo. minoritov (o. Konstantin Ocepek) v št. Vidu pri Ptujju. — Pluder Helena v Zagradu pri Prevaljah. — Fingušt Frane v Brezuli pri Račah. — Lešnik Štefan in Marija v Brezuli pri Račah. — Anton in Marija Fras v Jelenčah pri Pesnici. — Valentan Elizabeta v Njivercih pri Ptujju. — Ivan in Marija Dolajš v št. Ilju v Slov. gor.

Priznanje. »Mama, ali je težko obdržati skrivnost za sebe?« — »Tega pa res ne vem — še nisem nikdar poskusila.«

Kaj naj kmet sedaj dela?

Poljedelstvo. Ugodno vreme ne pospešuje samo razvoja posetev, ampak tudi plevela, ki postaja vedno bolj nadležen. Plevel je nujno potrebna in ni dovolj rok pri hiši, da bi vse njive pravočasno oplele in okopale. Letos je vse bolj zgodnje, zato smo koruzo deloma že razredčili, enako tudi peso; kjer pa to delo še ni opravljeno, tam ga je čimprej izvršiti, da nam rastline ne prerastejo in ena druge ne ovirajo pri razvoju. Glede plevela in okopavanja krompirja, koruze, pese je srečen tisti posestnik, ki jih je sejal v zadostno široke vrste in sedaj lahko pleje s kultivatorjem ali s planetom. Če se na krompirju pokaže peronospora — porjavenje listov — tedaj škropimo z eno in polodstotno galično apnenno brozgo. Rje na fižolu se ubranimo s tem, da potrgamo napadene liste in jih sežgemo. — Proti koncu meseca se bo začela žetev ječmena in rži, zato bo pripraviti srpe in kose ter drugo orodje. Po žetvi bo strnišče takoj preorati, da se zemlja ne kvari in preveč ne suši.

Travišstvo. Letos je košnja zgodnja in kaže povsod primeroma dobro. Toda kosimo dovolj zgodaj, da pridelamo dobro, tečno seno, ne pa slamo. Spravljajmo ga le ob lepem vremenu in vsakokrat

pokosimo le toliko, kolikor moremo dobro in zdravo spraviti. Zvečer je seno spraviti v kopice, da ga rosa ne izluži. Dež in rosa namreč znatno zmanjšata njegovo hranilno vrednost, medtem ko ne škodujeta stoječi travi.

Vrtnarstvo. Prvi pridelki spomladne setve so že tu in marsikateri že izpraznjene gredice bo treba nanovo zasejati z graham ali zasadi s solato in drugo zelenjavo. Največ dela pa zahteva plevel. Tudi škodljivce moramo zatirati: bramorje, polže, stenice, listne uši in druge. Pri zatiranju plevela pazimo, da ne pride do semena. Plevel spravljamo na kompostni kup, da zgine. Okopavanje zemlje prepreči tudi njeno osuševanje. Paradižnikom odstranimo zalistnike, vodilne poganjke pa privežemo, pregoste setve razredčimo, vrtna pota čistimo.

Sadjarstvo. V sadovnjakih sedaj ni mnogo dela. Paziti moramo le na sadne škodljivce, če se kje pojavijo v večji množini; navadno se pa ptice pevke mastijo z njimi. Glivične bolezni, škrlup, plesen in druge zatiramo s škropljenjem z različnimi sredstvi, krvavo uš s tobačnim izvlečkom. Na precepljenih drevesih zavarujemo mladike, da jih ptice ali viharji ne polomijo. Špalirji nam dajo sedaj obilo posla s skrajševanjem poganjkov.

Vinarstvo. Trta nam da sedaj mnogo posla s trebljenjem, očiščenjem in vezanjem mladik. Da skrajšamo previsoke trte, pustimo na njih najnižje poganjke, ki bodo služili za pomladitev trsa. To delo izvršimo še pred drugim škropljenjem. Škropilo za to bodi eno in polodstotno. Čas je tudi za zeleno cepljenje. Pri okopavanju trt odstranimo vse rosne korenine, da ne črpajo hrane v škodo glavnih korenin.

Hmeljarstvo. V hmeljnikih je sedaj obilo posla z zatiranjem škodljivcev in boleznih, z okopavanjem in pletvijo ter z odstranjevanjem neljubih poganjkov, z zalomljenjem in napeljevanjem trt.

Zivinoreja. Zivina se je že navadila na zeleno krmo. Sedaj jo moramo varovati pred vročino in muhami. Če še nismo pobelili hlevov, je za to sedaj skrajni čas. Apno je najboljšo razkuževalno sredstvo v hlevih. — Prašiče cepimo proti rdečici. Vso živino držimo čisto in snažno, da jo s tem obvarujemo boleznih.

Čebelarstvo se izplača le z močnimi roji. Pozni roji so navadno slabi, ker je sedaj spomladna paša prenehala. Zlasti letos jih moramo krmiti s sladkorjem, da ohranimo družine žive. Stare matice je sedaj zamenjati. Ker je bila spomladna paša slaba, bomo letos stočili malo medu. Inž. L.

Ne vemo ne ure ne dneva...

V zadnjem času je »KARITAS« izplačala CELE ZAVAROVALNE VSOTE

ob smrti sledečih članov in članic:

Potočnik Ana, Primskovo pri Kranju; Smolej Frančiška, Jesenice, Cankarjeva 4; Pugel Marija, Maribor, Delavska 26; Novoselič Josip, Sevnica ob Savi št. 180; Orehek Ana, Lačni vrh, p. Dob pri Domžalah; Merčnik Florijan, Sv. Benedikt v Slov. goricah; Solar Terezija, Tepanje pri Konjicah; Florjancič Marija, Slov. Bistrica št. 157; Oevirk Juri, Latkova vas 28, p. Sv. Pavel pri Preboldu; Horžen Franc, Čatež ob Savi; Anžič Anton, Bizovik pri Ljubljani 83; Soklič Marija, Bled; Slekovec Jurij, Terbegovci; Drenik Gizela, Moste pri Ljubljani, Poljska pot št. 38; Prek Ivana, Ljubljana VII., Celovška št. 72; Črtanec Marija, Gmajna 22, p. Ježica; Stergar Josip, Celje, Ozka ulica 5; Zorko Antonija, Hrenca 6, p. Maribor; Vršič Elizabeta, Marija Snežna; Malik Josipina, Ljubljana, Ciril-Metodova 19/I.; Ljubič Frančiška, Ljubljana, Šmartinska 4; Vrhovec Franc, Zaklanc 28, p. Horjul; Kraner Ana, Maribor, Plinarniška 1; Pivk Marija, Zaplana 40; Gradšar Marija, Sp. Duplje 53; Mlakar Martin, Leskovec 81 pri Krškem.

Dvojno zavarovalno vsoto

pa je »KARITAS« izplačala ob smrti Kobal Neže, Sele 2, p. Zg. Polsekava, ki je padla z voza in se smrtno nevarno poškodovala. — Zavarovanje se je pričelo šele s 1. marcem 1936.

Vsem dragim rajnim naj sveti večna luč, svojcem pa naše sožalje.

»KARITAS«

Ali Vam je Naša moč všeč?

Nagradno vprašanje v 4. številki »Naše moči« je izzvalo nepričakovano veliko število odgovorov. V zadoščenju nam je, da so vsi ti odgovori za »Našo moč« nad vse laskavi. Utrjujejo nam prepričanje, da z izdajanjem lista vršimo močno prosvetno delo. Iskrena hvala vsem, ki so nam na tako iskreni način orisali potrebo, važnost in primernost »Naše moči«. Njih odgovore bomo vsaj v skrajšani obliki prinesli v naslednjih številkah. Danes priobčujemo le del obeh nagrajenih odgovorov.

I. nagrada (Din 250.—): Gospa Terezija Rus iz Mote pri Ljutomeru.

»Delati moramo na to, da bo vsaka slovenska hiša zavarovana pri Vzajemni in tako naročena na ta časopis. V tretji in četrti številki se mi je posebno dopadel članek o gasilstvu, ker je tudi moj mož navdušen gasilec; enako pa tudi članek »Slovenska beseda«, ki žalibog resnično opisuje, kako

ČEVLJI *Peko*

VODIJO V KVALITETI

ne bi smelo biti. Ta članek hočem shraniti, da moji sinovi, ko dorastejo, vidijo iz njega, da se slovenske besede ne smejo sramovati, kot se ne sramujejo odlični možje jo zagovarjati. Z vseh strani lista pa veje velika ljubezen do preprostih kmečkih domov, do krasne zemljice domače, kar nas navdaja s ponosom in ljubeznijo ter spričuje, da so oni, ki to pišejo, po večini sinovi poštenih kmečkih mater, ki se sedaj, dasi v boljših položajih, ne sramujejo svojega rodu in da so ostali dobri prijatelji naše lepe narave in dobrega ljudstva. Le tako naprej in zavest, da vršite plemenito delo za slovenski narod, Vam naj bo najlepše plačilo.

II. nagrada (Din 150.—): Žgank Lucija, Britno selo, p. Griže pri Celju.

»Kakor gobe po dežju rastejo v zadnjih časih nam, srečnim Slovincem, listi, ki so vsi prepolni ljubezni do naroda; vsak mu hoče pomagati na svoj način, vsak mu kaže edino pravo pot iz te križe. Toda — dobrota je sirota — in tudi ti listi se navadno posušijo, preden dovršijo svojo veliko nalogo.

Ko sem prejela prvo številko »Naše moči«, sem si mislila: Kaj pa je zopet to? Za prva številka pa me je uverila, da to ni muha enodnevnica, ker je daleč od vsakdanje visoke in nizke politike, ker nima praznih besedi, puhlih fraz, ki so jih listi navadno polni. »Naša moč« nam pove dovolj jasno, kje je — naša moč.

Vsak stan, inteligent, obrtnik, delavec, kmet, vsak bo našel v »Naši moči« koristnega zase dovolj. Pouči ga o ustroju zavarovalnic, o požarnih cenitvah, o organizaciji gasilstva — stvari, ki jih v dnevnem časopisju ne najdemo, ki pa so važne za vsakogar.

List mi torej ugaja, mora ugajati vsakomur. Zelela bi le še nekaj: ko sem prejela prvo številko »Naše moči«, sem takoj pogledala »pod érto« po uredniku: prof. Janko Mlakar. Spomnila sem se na čase zlote mladosti, ko smo s takim veseljem po dvakrat, trikrat prebirali Trebušnikove zgodbe in nezdode. Ali nas ne bi hotel gospod profesor razveseliti še s kako lepo zgodbo s planin? Saj menda ne sedi vedno v palači Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani in gleda na prašno cesto pod seboj?«

Iz obširnih odgovorov smo tu podali le nekatere misli. Prostor nam ne dopušča več. Vsem, ki ste odgovarjali, pa bodi v zadošče-

nje povedano: Komisija, ki je odgovore pregletovala, je strmela nad lepoto jezika in sloga, nad obiljem misli in domislekov, ki jih odgovori kažejo. Če bi mogli vse odgovore priobčiti, bi to bili res zgovorna pričra za visoko obzorje našega kmečkega in delovnega ljudstva. Vsem še enkrat zahvala in pozdrav!

QUALITÉ EXTRA

INDESTRUCTIBLE

Samo STOLI

iz upognjenega lesa združujejo največjo eleganco z izredno odpornostjo in trpežnostjo.

REMEC-Co.
tovarna upognjenega pohištva

KAMNIK Zahtevajte v vseh pohištvenih trgovinah le naše blago

»Če res delo tako ljubite, kakor pravita zakaj si ga pa potem ne poiščete?« — »O, dobra gospa — ljubezen je paš slepa.«

Vprašanja in odgovori

8. Zaradi »Feniksa« smo prejeli celo vrsto vprašanj. Ne vprašujejo seveda zavarovalnici Vzajemne, temveč zavarovalnici »Feniksa«, do katerih pa seveda mi za enkrat nimamo nikakih dolžnosti, pa jim zato tudi ne odgovarjamo. Naši zavarovalnici pa si bodo o tej ogromni gospodarski polomiji lahko ustvarili pravično sliko po uvodniku v tej številki.

9. F. Z. iz Št. Vida pri Stični: Čitali ste »Našo moč« in se prepričali, da Vam zavarovanje pri Vzajemni nudi polno gotovost za primer požarne nesreče. Radi bi se zavarovali pri Vzajemni, a vezani ste na drugo zavarovalnico, kjer poteče pogodba šele čez tri leta. Od pogodbe pri drugi zavarovalnici ne morete odstopiti, ako za to ni zakonite podlage. Pri Vzajemni pa lahko posloplja dozavarujete, ako menite, da niso dovolj visoko zavarovana. Sicer se pa obrnite za navodila na našega tamkajšnjega zastopnika, ki Vam bo svetoval tako, kakor zahtevajo Vaši interesi in kakor predpisuje zakon.

10. Tone F., Šmihel: Zavarovani ste pri zavarovalnici, ki je delniška družba. Ni Vam pa jasno, kaj je to. Da Vam kratko pojasnim: Delniška družba je gospodarska organizacija, za katero so ustanovna sredstva nudili tako zvanim delničarjem s podpisom odnosno nakupom delnic. Delničarji so pravi lastniki take družbe in dobivajo za svoje delnice dividendo. Čim večji je dobiček družbe, tem več dobijo vsako leto delničarji. Čisti dobiček zavarovalnice na vzajemni podlagi ne pride v korist le nekaterim, temveč občestvu vseh zavarovancev. Pri le-teh se v letnem obračunu izkazani prebitki porabi za zvišanje varnostnih zakladov, zaradi česar nudijo zavarovalnice na podlagi vzajemnosti zavarovancem še prav posebno močno varnost.

11. U. T—k, Celje: Vi se pri svojem življenjskem zavarovanju navdušujete za tako

zvano »amerikansko prolongacijo« in se čudite, da Vam jo je potnik Vzajemne odsvetoval. — Da se razumemo: Po obče veljavnih zavarovalniških načelih more vsaka življenjsko zavarovana oseba, potem ko je plačala premije za najmanj tri leta, zahtevati ali odkup zavarovanja ali pa spremembo v plačevanja prosto zavarovanje z nižano zavarovalno glavnico (zadnje imenujejo tudi redukcijo ali kapitalizacijo).

Pri odkupu izplača zavarovalnica proti izročitvi police samo gotovi del tega, kar je zavarovalec vplačal. To je razumljivo, ker je morala zavarovalnica skozi toliko let jamčiti za izplačilo cele zavarovalne vsote in tega seveda ne more storiti brez gotove odškodnine. Zavarovalna pogodba se smatra z odkupom za razveljavljeno.

Pri redukciji pa zračuna zavarovalnica novo nižano zavarovalno glavnico, za katero ni treba plačevati nobenih premij več, a glavnica se izplača po prvotno določenih pogojih, t. j. ob smrti odnosno ob dožitju. Zračunanje te nižane zav. glavnice je pri zavarovanjih, pri katerih se plačuje stalno enaka premija, kaj enostavno. N. pr.: Nekdo je zavarovan na smrt odnosno na dožitje za 20 let za Din 100.000.—. Plačeval je premije pet let, nato pa je zašel v stisko in ne more ničesar več plačevati. Zavarovalnica mu pošilja opomine, a ne dobi plačila, zavarovalec pa niti ne sporoči, zakaj ne plača. Ko je zavarovalec prejel zadnji opomin (tako zvanen enomesečni naknadni odlog), izvede zavarovalnica redukcijo sama. Ker je zavarovalec plačeval 5 let, t. j. skozi eno četrtno dogovorjene zavarovalne dobe, mu zavarovalnica zniža prvotno zavarovalno vsoto na eno četrtno, t. j. na Din 25.000.—. Če bi zavarovalec umrl, preden bi poteklo dogovorjenih 20 let, bi zavarovalnica izplačala takoj po njegovi smrti Din 25.000.—, čeprav od 5. leta dalje niso bile vplačane nikake premije. Če bi pa zavarovalec doživel polnih 20 let, bi takrat dobil Din 25.000.—.

Popolnoma drugače pa je, če se je zavarovalec ob sklepu zav. pogodbe dogovoril za »amerikansko prolongacijo«. Tudi v tem primeru morajo biti premije poravnane za najmanj tri leta. Ako takrat zavarovalec preneha s plačili, ostane še nadalje zavarovan za polno zavarovalno glavnico, a s a m o n e k a j l e t. Ko tista leta potečejo, izgubi zavarovalec vse pravice iz zavarovanja, t. j. on ne more od zavarovalnice zahtevati niti odkupa niti redakcije. Le v primeru, če bi zavarovalec v tistih nekaj letih umrl, bi morala zavarovalnica izplačati celo zavarovalno glavnico. Ta možnost je pa tako malenkostna, da se zaradi nje pač ne izplača odredi se pravici do odkupa odnosno do redukcije. — Kakor tedaj vidite, je naš potnik hotel le Vam dobro. »Amerikanska prolongacija« služi le kot vaba za nepoučene ljudi. Mi je nikomur ne priporočamo.

12. Mnogim! 1. Ponavljamo! Kdor ne dobi v redu »Naše moči«, naj jo zahteva pri svojem krajevnem zastopniku Vzajemne zavarovalnice ali pa sporoči neposredno upravi »Naše moči« v Ljubljani, Miklošičeva c 19. — 2. Uredniški prispevki, ki niso pisani čitljivo in samo na eni strani pole, romajo v koš. Prav tako roma v koš vse, kar ima samo krajevni značaj in ne more zanimati 100.000 naših bravcev. Ista usoda doleti dopise, ki so naperjeni zgolj s splošnimi očitki proti drugim zavarovalnicam, a dopisnik ne prevzema za vsebino polne zakonske odgovornosti, niti ne razpolaga z dobrimi dokazi. — 3. Na vprašanja, ki jih je »Naša moč« že v dosedanjih številkah objasnila, zaradi pomanjkanja prostora ne moremo odgovarjati. Zato hranite »Našo moč« in jo večkrat prebirajte. Prav vam bo to prišlo zlasti na koncu leta, ko bo razpisana tisočdinarska nagrada, za katero se boste mogli potegovati le, če boste imeli spravljene vse številke »Naše moči«.

I. P.

Janez Kalan:

Kri preužitkarjev vpije! . . .

(Nadaljevanje.)

Čisto drugače je pa tam, kjer se velika večina prebivalstva v resnici ne more preskrbeti za stara leta, kajti večino onemoglih starih ljudi ni mogoče vtakniti v ubožnice. Popolnoma napačno je zato naziranje, da si morejo privoščiti starostno prekrbo samo bogate države. Ne, te si jo lahko, a revne si jo morajo na en ali drug način. Pred kratkim smo na tem mestu omenili, da so jo sedaj uvedli na Švedskem in celo brez vsakih novih davkov. Tam bo dobival odslej vsak nad 60 let star prebivalec po 300 Din mesečne pokojnine. Pri nas je ne zahtevamo za vse brez izjeme, pač pa za vse staro revnejše prebivalstvo, med katero spada vse delavstvo, vsi posli in tudi vsi manjši kmetje, katerih gospodarski položaj ni za las boljši od delavstva, če ne pogosto še slabši. S tem bi bilo rešeno tudi vprašanje preužitkarjev, katerih kri trka na vest vsega naroda, zlasti pa onih, ki so odgovorni za njegov položaj in za njegovo usodo.

*

Kri preužitkarjev vpije. Zdaj vemo, zakaj vpije. Grozne so res zgodbe, ki jih beremo o preužitkarjih tolikokrat po časnikih. Žalostno je res življenje mnogih starih ljudi, ki so se mučili celo življenje, nazadnje so pa v nadlego in napotje mladim, ki jih grdo gledajo in težko čakajo, kdaj se bodo tega »bremenca« znebili. Še bolj žalostno, če to »breme« sami s poti spravijo — s sekuro ali kakor koli . . .

Zdaj tudi vemo, po čem vpije kri preužitkarjev. Po zavarovanju. Le zavarovanje za starost more temu žalostnemu stanju starih onemoglih ljudi odpomoci, te žaloigre po družinah preprečiti. Člankarja Domoljubovega pa razumemo tako, da

naj bi to zavarovanje vpeljala država. Toda če bomo čakali, da bi država to storila, bomo še dolgo čakali. Bog ve, kdaj bi pri nas do tega prišlo, če bo sploh kdaj! Gotovo je že 30 let, kar je dr. Krek to zavarovanje hotel imeti. Seveda tudi od države. A še danes ni nič. Predolgo bomo čakali, preveč bo še krvi preužitkarjev preteklo, preden bo kaj.

Pomagaj si sam — in pomagaj ti bo Bog! Tega izreka se je treba oprijeti! Pomagaj si sam! Če ti država ne pomaga do zavarovanja, zavaruj se sam! Saj bi državno zavarovanje tudi ne bilo zastoj. Krava molze pri gobcu; če ji ne daš jesti, ti tudi mleka ne more dati. Tako je tudi z zavarovanjem po državi. Plačevati bi moral pri državnem zavarovalnem uradu toliko in toliko, da bi potem čez leta prejemal toliko in toliko.

Zdaj gre samo za to, da bi ljudje tisto, kar bi za državno zavarovanje plačevali prisiljeno, hoteli plačevati zavarovalnici prostovoljno. V ta namen je potrebno, da ljudje najprej uvidijo potrebo zavarovanja. Potem pa, da imajo toliko moči v sebi, da se znajo sami prisiliti k zavarovanju. Ko bi naši ljudje to hoteli in znali, potem smemo reči, da smo res visoko izobražen in napreden narod. Saj se radi pobahamo, kako kulturni in napredni smo Slovenci. Zares, če pridejo k nam Srbi in vidijo pri nas tudi po kmetih lepe bele hiše, vidijo, kako moderno se ljudje oblačijo, vidijo, da se že skoraj vsak tretji Slovenec vozi s kolesom, in še marsikaj takega, morajo imeti respekt pred našo naprednostjo. Našel sem tudi v kmečki hiši že deset raznih časopisov. In ni samo ena taka, jih je več. Ko sem to povedal na Nemškem, so se čudili, da smo tako visoko. Ali pa smo tudi tako visoko, da bi se znali sami prisiliti k starostnemu zavarovanju! Ko je dr. Krek oznanjeval to zavarovanje kot nujno potrebno, je — če se prav spominjam — nekje moral bežati! Kaj, še za to bomo plačevali?! — so ljudje ogorčeno vpili. Skoraj bi bil tepen. Tako malo je bilo takrat še umevanja za to tako pamet-

no uredbo. Zamorec v Afriki tudi ne umeje zavarovanja. On živi iz roke v usta. Na prihodnost ne misli. Za to je njegova pamet prekratka. Vesel je, da je sit danes. Kako bo jutri, na to bo pa šele jutri mislil. Kar ima pri roki, to pojé, če le more vase spraviti. Kadar ima, takrat je, dokler je kaj; kadar nima, takrat strada. Kakor otroci!

(Dalje.)

Brzoparilniki
in
gnojnične črpalke
znamke
„GAMA“

so proizvodi izključno domače obrti, le polovico cenejši in boljše kakovosti kot inozemski.

Izdeluje in prodaja jih tvrdka
Ciril Podržaj,
splošno ključavničarstvo,
Iq, p. Studenec pri Ljubljani

Pojasnila in ceniki brezplačno

M. K.:

Pesem polja

(Povest.)

(Nadaljevanje.)

Okrog svetega Vida so začeli pri Korenu kosit. Kose so se bliskale, grabljice so obračale in sušile seno. Zvečer, ko je svetila luna, so ga zmetavali na svisli. Ob enajstih so utrujeni plegli, ob štirih zjutraj so že odzajtrkovali in zopet šli po delu. Voz za vozom sena so vozili s travnikov in senožeti. Pa so začeli žeti. Težko, zlato klasje je padalo. Žanjicam se utrinja znoj raz čelo in kot dragoceno gnojilo za novo žetev poji razbeljeno zemljo. Lep, res lep je poletni čas za kmeta, četudi je poln znoja in trpljenja. Seno spravljajo in žito žanjejo; komaj mimogrede utegnejo pojediti, pa jih že zopet priganja novo delo. A navzlic temu se začuje med košnjo ob brušenju kose mnog vesel vrisk in ob večerih utrujene žanjice pozabijo na trud, pa zapoje veselo narodno pesem, da je srce polno lepote in veselja.

Korenova Ančka ni utegnila kdo ve kaj pomagati pri košnji in žetvi, ker je doma imela polne roke dela. Komaj je dovršila eno stvar, že jo je čakalo desetero novih. Prašiči v svinjaku so krulili; treba jim je bilo pripraviti jesti. Pripravila je rezanice govedom in napehala konjem sena in pomolza krave, pa je že bila ura poldne; urno je Ančka morala zložiti južino v jerbas in jo odnesti v oddaljeno senožet ali prav doli v Mačnik. Vrnila se je domov, pripravila malico, da jo odnese brat, ko pojde z voli po seno; komaj je malo utegnila urediti okrog doma, že se je sonce nagnilo za Jelovico in še poslednjič poljubilo utrujeno polje. Mehak mir se je razlil po naravi, potem pa so začeli pokati biči, vozovi so škripali, obloženi z rumenim težkim snopjem. Zavili so pod kozolce, koder so skladali snope pozno v noč. Ančka je hitela v hlev, kuhala večerjo, krmila živino. Polne roke dela je imela in to dan za dnem, da na Tineta niti pomisliti ni utegnila.

A Tine Podlesnikov je zvesto mislil nanjo in premnogokrat je zvečer, ko je vsa vas šla počivat, zavriskal gori nad Bukovim vrhom, pa se pritihtapil do Korena in polkral na okno Ančkine kamrice. Med rožami se je prikazala ljubka glava, Tine pa se je naslonil ob okno. Zvezde so kinčale nebo, lahen vetrič je božal dolino, ona pa sta kramljala in bila tako srečna. Ko sta se poslovila, je Ančka legla nazaj v belo posteljo, Tine

pa je kfenil proti Rovtam in nad Bukovim vrhom zavriskal, da ga je čula Ančka prav v svojo tiho kamrico.

Ančka ni bila teh Tinetovih obiskov nič kaj vesela, dasi je Tineta iskreno ljubila. Pekla jo je vest, da se razgovarja z njim brez očetove vednosti, za njegovim hrbtom. Večkrat je pobožno sklenila roki pred sliko Marije Pomočnice, ki je visela nad njenim vzglavjem, in jo iskreno prosila, naj ji odpusti, ker ima skrivnosti pred lastnim očetom. Marija se ji je materinsko smehljala in to je dekliralo pomirilo. Vendar se je kar nekako bala očeta in njegovega mirnega, globokega, kakor v dno duše segajočega pogleda. Zdelo se ji je, da oče bere vse njene misli, skrite v globini srca. Cesto mu je nehote začela izmikati oči. Pa oče, utrujen od let in dela, poln skrbi za gospodarske posle, ni opazil hčerinega, nekoliko spremenjenega vedenja. Ančka pa je s strahom pričakovala trenutka, ko oče izve za njeno ljubezen. In izvedeti mora, prej ali slej. Pa naj se zgodi božja volja!

Premnogokrat je Ančko ljubeznivo pozdravil orožniški narednik Mirko, doma tam nekje na Notranjskem. Ustavil se je tu in tam pri njej ter bil ves srečen, če je spregovorila z njim vsaj besedo. Narednik Mirko pri ljudeh ni bil priljubljen. Prevet je bil in za malenkosti je s svojimi ovadbami povzročal ljudem stroške in sitnosti. Zlasti je sovražil divje lovce. Če ga je opazil, posvetil mu je, da je siromak pomnil za vedno. — Vse to je dobro vedela tudi Korenova Ančka. Zato je govorila tu in tam z njim, ker se je bala, da ne bi zaradi njene neprijaznosti katere zagodel bratu Tončku in Podlesnikovemu Tinetu. Pri tem pa ni niti najmanj slutila, kam meri Mirko s svojo pretirano prijaznostjo.

Narednik Mirko je namreč že dalj časa z veseljem in ljubeznijo opazoval lepo Ančko. Čeprav je večkrat govoril z njo, vendar ji svojih čustev ni mogel nikoli razodeti. Vsakokrat, kadar je Mirko na službenem obhodu opazil v daljavi bele rokavce njene bluze in živordežo ruto na glavi, pod njo pa ljubeznivi obrazek, mu je srce vztrepalo in odločno se je namenil, da jo povpraša, če hoče biti njegova. Ko pa je stala že skoraj pred njim in ga nekako zasmehljivo zrla s svojimi lepimi, črnimi očmi, si ni upal na dan z besedo. Govorila sta čisto navadne stvari.

»Kam pa greste, gospodična?«

»Malico nesem žanjicam na polje.«

»Pa ob taki vročini? Ali ni prijetneje v senci?«

»Prijetneje, da. Ali Bog nas je vse ustvaril za delo. V senci ne bi marala ležati, tudi če bi kdaj lahko, ako bi videla druge ljudi, da se potijo in pariyo na soncu. Pa zbogom, gospod Mirko, mudi se mi; doma me čaka še mnogo dela.«

»Pozdravljenal« je še zaklical za njo in že mu je izginila izpred oči za prvimi ovinkom. Zmedel se je nekoliko. »Hm, odločno dekle je, druge strune bo treba napeti,« si je dejal in še bolj všeč mu je postala zaradi te svoje odločnosti. »Moja bo in amen!« si je obljubil. Ančka pa je hitela z malico na njivo in premišljevala, kaj neki hoče Mirko, surovi, zlobni narednik.

Mirko je ugibal in premišljal, kako bi Ančki razodel, kar mu teži srce. Pa mu šine v glavo misel, ki se mu je zdela prav pametna, da, naj-pametnejša od vseh. Kar od veselja si je pomel roke. Sklenil je, da pojde zvečer klicat Ančko pod okence, kakor je to storil, ko je bil še mlad fantalin doma na Notranjskem. Malo mu je razbijalo srce v prsih, a potolažil se je s starim pregovorom: »Brez truda in muje se še čevljev ne obuže.« Kaj pa, če ima Ančka drugega fanta? Ah, pa ne! Nikoli ni slišal v vasi ali v soseski o čem takim govoriti. Pa, ali ga bo ona marala? Hm, saj ni grd človek! Visok, vitek, plavolas, modrih oči! Narava se je v naredniku Mirku res zelo motila, prav navkljub pregovoru, da v lepem telesu biva tudi lepa duša. Duša njegova je bila grda, srce trdo, neusmiljeno. Ančko je res ljubil, a ne z ono plemenito, nežno ljubeznijo, ampak z ognjeno strastjo. Zaprisedel si je, da mora biti njegova in bil trdno odločen, da uniči vsakogar, ki bi mu pri tem stavljal zapreke. — O, kako se čestito človek moti, verujoč sladkim besedam in mehkim pogledom. »Na med se muhe love, na sladke besede ljudje.«

V soboto zvečer se je torej napolit narednik Mirko h Korenovim, ko se je prej prepičal, da so že vsi odšli počivat. Vsa domačija je že spala, ko se je tiho priplazil pod kamrično okence. Spodaj je šumela grapa, prav doli v dnu je tekla. Mlin je stal in snival. Nebo je bilo čisto, zvezde so jasno svetile, drugače pa je bila noč temna, ker je bil mlaj. V sadovnjaku je bilo vse tiho, niti vetrič ni zmajal listja na drevju. Spodaj je ležalo lepo polje in snivalo v mehkem snu, v ozadju so skrivnostno molčali temni gozdovi, kakor začarani v stoletno spanje.

Ančka je malo prej ugasnila luč, odmolila ter legla. Misli je na Tineta in na Tončka, ki sta šla gledat v gozd, če se jima je kaj ujelo v skopce, ki sta jih nastavila pred lisičje brloge. Tedaj nena-doma potrka na okno. (Dalje sledi.)

Inž. arch. Jože Platner:

Naša vas z arhitektonskega vidika

(Nadaljevanje iz 1. številke.)

Da spoznamo osnovne naselbeniške oblike naše vasi, si moramo ustvariti kriterij, na podlagi katerega lahko razčlenimo zazidalni značaj posameznega naselja. Prav tako kakor odloča za posamezno hišo ali domačijo kriterij časa, podnebja in nadmorske višine, lega kraja ter prvobitna nahajališča gradiva, velja isto tudi za skupino domačij, t. j. naselja oziroma vasi, trge odnosno mesta. Pri končnem določevanju ozir. raziskavanju zazidalnega značaja posameznih naselij pa ima zelo veliko vlogo prometni položaj naselja.

Tako razlikujemo pri naših vaseh več vrst naselij. Najmanjši tip zaokrožene naselbeniške celote so posamezne kmetije v hribih ob Poljanski dolini. To so večja ploskovno povsem zaokrožena gospodarstva z osrednje nameščenimi stanovanjskimi in gospodarskimi poslopji. Okoli teh poslopj so polja in njive, ki često prehajajo v gozd, ki je tako neposredno zvezan z vsem gospodarstvom. Rekl bi lahko: prvobitna oblika države v mali obliki. Tako zaokroženo domačijo je smatrati za osnovno obliko naselja, kljub temu, da je samo eno gospodarstvo, in to zaradi svoje povsem zaokrožene celote in ker je skoraj v vseh slučajih iz terenskih razlogov v neposredni bližini nemogoč razvoj še kakega drugega gospodarstva v večje naselje. Zanimivo je, da so tudi kartografsko te domačije v velikem obsegu označene z imenom hiše ozir. gospodarja na specijalkah z isto vrednoto kakor drugi kraji.

Koder je bila podana možnost za razvoj večjih domačij v neposredni bližini, so nastala mala naselja z vključenimi stanovanjskimi hišami, hlevi, svinjaki, podi ter priročnimi shrambami za vozila. Okoli cerkve, ki je postala zatočišče ljudstva v vseh prilikah, se je pričelo razvijati na-

selje v osredotočni (radialni) obliki. Stanovanjska poslopja stoje tik naselbeniške poti ali ceste, za njim se nahaja dvorišče ter gospodarska poslopja, ki so neposredno vezana na stanovanjsko hišo. Za vsemi temi poslopji se pa razprostira sadni, ozir. zelenjadni vrt, ki se zliva v njive in polja. Cerkev so povečini ograjevali s kamenitimi ogradami, za katerimi so iskali zaščite pred sovražnimi napadi. Ta tip vasi najdemo po vsej Sloveniji, posebno na Dolenjskem ob trgovsko neprometnih krajih.

Koder se je razvijal promet živahneje, so nastajala naselja na drug način. Trgovski promet si je iskal pota po dolinah, preko katerih je skušal vezati posamezne pokrajine oziroma dežele. Na ugodnih točkah take poti so se pričeli naseljevati posamezniki in si ustvarjati domačije. Tako je nastala domačija tik prometne žile z večjim stanovanjskim poslopjem, za katerim se je razprostiralo dvorišče, na nasprotni strani tega pa gospodarska poslopja, ki ponajveč niso bila neposredno povezana s stanovanjskim poslopjem. Ko se je razvilo blagostanje teh prvih prebivalcev, so se pričeli naseljevati drugi ter si postavljati svoje domačije ob cesti poleg že obstoječe. Tako so nastala naselja vzdolž ceste do gotove razdalje, ki je bila podana v terenskih prilikah. Sele potem se je začelo naselje razvijati v širino z vstavitvijo (interpolacijo) nove poti in ob tej novih domačij. Tako naselja zasledimo na naših mednarodnih trgovskih žilah in to ob cesti Trst—Ljubljana—Maribor, Ljubljana—Gorenjska, Ljubljana—Dolenjska. Ako se je v teh vaseh začela razvijati poleg trgovine še obrt, so razširili glavno prometno žilo v trg, ki je imel izrazito podolgovato obliko, ki se je ob ustjih zožil v cesto običajne širine. Take podolgovate trge zasledimo skorajda v vseh naših podeželskih trgih in mestih, naj omenimo tu le trg v Novem mestu in manjši, a krasno ohranjen trg v Ratačah na Gorenjskem.

Poseben značaj oziroma razvoj imajo naše prekmurske vasi. Tam so

nastala naselja na slični način kakor pri prej opisanem slučaju, z razliko, da se tu niso razvijala naselja za prvotnimi obcestnimi domačijami, ampak samo ob glavni prometni žili zaradi njene prirodno zemljepisne prilagodljivosti v nedogled. Tako so se tvorila ta naselja v dolge samoobcestne vasi, ki so tako značilne za naše Prekmurje.

Na podlagi zgornjih ugotovitev zasledimo tedaj štiri tipe slovenske vasi in to: prvobitno zaokroženo (arondirano) gospodarstvo, naselja s strnjanimi domačijami okoli cerkve v trgovskem oziru neprometnih krajih, dolinska naselja ob mednarodnih trgovskih žilah ter ravninsko obliko naselja. (Dalje.)

A. Vindišar, Ljubljana:

Zavarovanje in požar

Sredi noči je zalajal pes; dol po Rebri se vali dim pritaženega ognja. Hipoma se zabliška plamen in nebo zažari v rdečini požara. Zbirajo se vaščani in pomilujejo, pomagajo. Tarnajo pogorelci in svoje skromne pridelke rešujejo.

Dom gori! Požar žre in ropal!

Dva rodova sta se trudila leto in dan, celo svoje življenje, da sta si postavila dom in nabrala imetje. Plamen požara uniči vse v eni sami kratki uri. Z zadnjo silo se je boril poljedelec z zemljo, s to trdo in gluho, pa neusmiljeno zemljo, ki daje le to, kar s silo dati mora; z lahkoto in mimogrede zdaj ogenj vrača vse imetje nazaj zemlji v obliki pepela. Človek in narava sta si v boju; glej, danes zmagaš ti mene, jutri uničim jaz tebe!

Ali ni pomoči?

Požarno zavarovanje! Dan po požaru se oglasi pri ubožnem pogorelcu zastopnik zavarovalnice. Prijazno je sprejet kot rešitelj v veliki stiski. Zdaj ga nikdo ne zavrača, kot so ga sicer, ko je ponujal in silil zavarovanje, iz hiš metali! Zahteva polico, pretehtava okoliščini, da bo predlog za odškodnino dobro utemeljen. Že naslednji dan se oglasi poštni

sel in odšteje težke denarje; saj prijava ni romala v daljni Dunaj ali London, kar v Ljubljani, pri domači slovenski zavarovalnici je takoj vse rešeno. Pogorišče se prekoplje, delavci postavijo nov dom. Nov dom! Vse je pozabljeno, samozavesten je pogled v bodočnost!

Ali je to požarno zavarovanje?

Ne samo to! Kaj pa vi, ki ste tudi zavarovani, pa še niste nikoli pogoreli? S težavo plačujete premije, desetletja jih že plačujete — pa vse zastonj! Mar ima za vas kak pomen to zavarovanje? Seveda ima pomen, pa prav takšnega ali še večjega, kakor za vašega soseda, ki je pogorel in prejel odškodnino izplačano, ker je izgubil imetje, zavarovalnica mu ga je vrnila. Vi pa imetje še imate in odškodnino ne potrebujete! Čemu torej zavarovanje!

Vi sami dobro veste, kako pomirjevalno deluje na vas zavest, da ste požarno zavarovani, kadar je plamen švignil preko vaših streh in ožarjal s pohlepni jeziki vaš dom, kadar je bobnelo v poltni sopari nebo in so sekale strele, užigale in uničevale! Mirna je vsaka vaša noč in brez skrbi zapuščate dom, ko odhajate na delo v polje in les, saj ste zavarovani; požarno listino imate na varnem, premijo pa plačano.

Ali je to požarno zavarovanje?

Še več! Ono je vzajemno podpiranje vseh in vsakega in je izraz našega človekoljubja in ljubezni do bližnjega, do ubogega pogorelega. Težke tisočake mora vsak dan šteti zavarovalnica za škodo pogorelecu. Kje naj jih vzame zavarovalnica, ako ne iz plačil, ki so sicer nizka in od plačnikov, ki so številni. Pa vendar vsak od teh — pri nas sto tisočev — doprinaša pomoč in podporo slehernemu pogorelcu, svojemu članu, ki je v potrebi. Glejte kako obilno delo usmiljenja in socialnega čuta opravlja vsak zavarovani član, ki obenem sebi tudi svojemu bližnjemu pomaga. Ako bi gorelo vsem članom, bi zmanjkalo plačnikov in bi zavarovanje bilo nemogoče. Ker pa doleti požar na leto povprečno vsakega stotega člana, so vsi preostali plačilni člani tista zanesljiva rezerva, ki lahko vsak čas in vsako odškodnino zbere; neprižadeti člani pa so moč zavarovalniških obvez.

Se mnogo več je požarno zavarovanje.

Slovenski dom moramo ohraniti za vsako ceno, četudi z zadolžitvijo (posojila, hipoteke). Kdo ti bo danes dal posojilo, pa imej še tako lep grunt, ako se ne izkažeš, da imaš svoj dom požarno zavarovan. Ne pozabimo, da je vrednost poslopja in imetja še enkrat večja, ako je vse zavarovano in plačano. Požarna lista služi denarnemu zavodu, ki daje posojilo, za jamstvo, da bo terjatev zanesljivo vrnjena. Med zavarovancem in upnikom nastane tako zvana vinkulacijska pogodba; ob vsaki odškodnini se najprej poravnava dolg pri denarnem zavodu. Poslojje, ki ni zavarovano, ne more jamčiti za posojilo, zaradi česar takemu prosilcu noben denarni zavod posojila niti ne zaupa, pa naj bi bil še v tako veliki zadregi. Za rešitev posestva, ki gre na boben, ni pomoči, ako ne more prositi posojila z zavarovalno listino v roki. Ta papir je že marsikomu odprl svobodo, da je ostal na svojem in je rešil svoj dom.

Požarno zavarovanje je izmed vseh vrst in načinov — teh je brez števila — najbolj važno za malega človeka, najstarejšega, najbolj poznano in razširjeno, pa najcenejše. Pa vendar še vsi nismo zavarovani. Naša zahteva bodi: Dokler ne bo vsak Slovenec požarno zavarovan, pa varno zavarovan pri domači slovenski zavarovalnici, tako dolgo mi blagodatni zavarovanja nismo vredni in ga ne bomo razumeli. Ne v pouku, le v članstvu je naše sodelovanje. Sicer bodo naši računi slabi in mi sami kaj malo preudarni.

F. K.—n:

Krajevna imovina posameznih delov občin

(Nadaljevanje.)

Ze bivši kranjski deželni odbor je začel delo, hoteč temeljito urediti premoženje sosesk. Prav zato je sklenil deželni zbor prej navedeni zakon, v čigar okviru bi se bilo moralo n. pr. rešiti tudi kočljivo vprašanje meščanske korporacije v Kamniku in še nekaj takih korporacij. To omenjam zato, ker je imetje kamniške korporacije največje v Sloveniji, ki se danes upravlja samo po stari praksi — v prejšnjem zakonu je bilo rečeno »po stari trdni navadi« —, ne da bi bila dana za upravo kakršnakoli osnova v zakonu. (Akt o tem premoženju pa se je svoj čas »zgubil«.) Vse delo deželnega odbora je potem zavrlo in končno tudi pokopala svetovna vojna. Pozneje

Mlada moč

Dragi otroci!

Joj, kaj vse bo še iz vas! Inženirji, piloti, častniki, čevljarji, pa kuharice, šivilje in usmiljenke in še mnogokaj bi radi postali. Bog vam daj vsem mnogo blagoslova, da bi svoje cilje dosegli. Kajpak je treba za dosego poklica mnogo marljivosti in krepke volje. Sedaj bi vam lahko napravil dolgo pridigo o marljivosti in krepki volji. Pa vam jo prihranim za drugič in raje povem, kdo je dobil to pot nagrade. Evo jih!

I. nagrado (knjigo »Zakaj — zato«) sem poslal Rusovi Jožefi iz Št. Vida pri Stični. Takole pravi:

»Jaz bi bila najrajši, ko bom velika, kuharica. Krompir v lupinah že znam skuhat pa mleko zavret. Zato bi bila rada jast, kuharica, ker si mislim da bi jast kaj boljšega skuhal, kakor mama. Naša mama zmeram, kuha žgance, koruzen močnik pa krompir. Pravi, da boljšega nemore skuhat, ker nas je preveč otrok. Včasih jo prosimo, da bi radi bel, kruh jedli pa meso pa pravi, da samo bogati ljudje jedo. Jaz si pa zmerom mislim, da ste v Ljubljani najbolj bogati in, da privas samo dobro, kuhate. Zato bom, k Vam prišla v Ljubljano prav gotovo. Bom Vam samo, kaj dobrega skuhalo zato bi tako rada, da bi še jast, kaj dobrega pojedla. Druge otroke bom pa vse doma pustila naj pa močnik jedo. Saj mama mi zmeram pravi, da sem jast najbolj lišpova, pa jaz sama nevem zakaj res tako teško jem saj mi pravijo, da nisem zdrava. Sedaj pa z bogom čez 8. let že pridem, kuhat.«

Kakor vsak nagradjenec je seveda tudi ta bodoča kuharica dobila poleg knjige še moje pismo. Kaj, Pepca, v tistem pismu je pa precej popra! Gotovo mi bode vsi pritrdili, če pravim, da ni lepo, ako kdo misli zgolj na to, kaj bi dobrega pojedel, pa povrh drugim še ničesar ne bi privoščil.

II. nagrado (knjigo »Mladost v džungli«) je prejel Edo Herman iz Smartna ob Dreti za sledeče pismo:

»Dragi brat Ivo. — Jaz bo rad postal vrtnar. Zato ker vrtnar ima rože lepo sadje in pravijo, da

se je delo obnovilo v oddelku za samouprave naše pokrajinske uprave — sedaj banovine, a zaključilo se še ni ter smo danes menda še vedno na tisti mrtvi točki, kot smo bili pred četrstoletjem.

Poglejmo sedaj, v čem obstoji pomanjkljivost glede uprave krajevne imovine po novih določbah sedanjega zakona o občinah. Prva in po mojem mnenju tudi pglavitna hiba je že volitev organa, to je onega odgovornega upravitelja, ki ima v rokah gospodarstvo nad vaško ali krajevno imovino. Zakaj § 110. zakona o občinah ima določilo, ki je v popolnem nasprotju s prejšnjimi predpisi, predvsem navedenega nekdanjega kranjskega deželnega zakona. Po tej novi določbi oskrbujeja namreč krajevno imovino krajevni zbor in od le-tega izvoljeni krajevni starešina.

Toda —: kdo ima pravico voliti? — Zakon (§ 110.) pravi: Krajevni zbor tvorijo v volilni imenik vpisani volilci dotičnega dela občine. Sedaj pa nastane vendarle vprašanje: Kateri volileci?

Ni dvoma, da so mišljeni vsi volilci, ki so vpisani v volilne imenike za volitve občinskih odborov, torej tudi taki, ki sploh nimajo nobene pravice do uživanja dohodkov in koristi od dotičnega premoženja odnosno krajevne imovine. Ker voli po § 112. zakona o občinah krajevnega starešino krajevni zbor, se utegne lahko zgoditi, da se izvoli oseba, ki prav tako nima pravice do uživanja takega premoženja, posebno ne tam, kjer imajo to pravico samo »pravilne« (nemški: die Berechtigten). Kaj je torej naravnega, nego da volijo krajevnega starešino, pa tudi odločajo o upravi premoženja samo tisti, ki imajo pravico do uživanja dohodkov odnosno uživanja v naravi, n. pr. z obdelovanjem dotičnih zemljišč ali drugače. Sicer se da v tem smislu zadeva že se-

vrtnar dobro zasluži. Jaz pa sem ubog in slabotnega zdravja. Atek mi mi je umrl v Argentini mamec je bolna že deseto leto. Ali imate pri vas kaj vrtnarjev. Bratec Ivo pridi po me. Štar sem 1925 l.«

III. nagrado (knjigo »Martin Krpan«) je pa zaslužila sedemletna Pungrčarjeva Ivanka iz Mirne peči. Piše mi tole:

»DRAGI GOSPOD. JAZT BI RADA POSTALA ŠIVILJA. ZATO DABI KAJ ZASLUŽILA, DA BI DALA MAMI DENAR, DABI KUPILI KORUZNE MOKE DABI JEDLI ŽGANICE IN MOČNIK, ZATO KER SMO REVNI. PROSIM GOSPOD DA BI PREBRALI MOJO SLABO PISAVO KER JOKAM KI MI BRANIJO VAM PISATI DA SEM ŠE MAJHNA. VAS POZDRAVLJA.«

Kajne, otroci, da je Ivanka nagrado zaslužila? Dočim misli Pepca le na meso in beli kruh, pa je Ivanka hvaležna, če bi dobila vsaj močnik in žgance. Tako je prav.

Kaj pa v juniju?

V juniju bo med vami mnogo veselja in tudi žalosti. Šolska spričevala bode dobiti, eni odlična, drugi pa s — fajfo. Za prve pripravljajo starši pohvalo, za druge se pa namaka šiba. Upam pa, da te drugih sploh ni med malimi bravci »Naše moči«. Zato mi pa do 30. junija t. l. odgovorite na vprašanje:

Zakaj se veselim konca šolskega leta?

Ker mnogi nimate denarja za znamke, si pomagajte tako, da bode odgovore zbrali in mi jih poslali v skupnem zavitku. Če bo tak zavitek težji od 20 gramov, morate kajpak tudi večjo znamko nalepiti. To vam bodo že na domači pošti pojasnili.

Iskreno vam vsem želim, da bi jo na koncu šolskega leta dobro izvozili in se nato počitniške radosti obilno naužili.

Pozdravljeni!

BRAT IVO.

daj tako tolmačiti, ker je naposled tudi tolmačenje (interpretacija) nejasnih zakonskih določil manj ali več lahko stvar prostega preudarka. V tem pogledu pač ne bi bilo treba drugega, nego da izda banska uprava vsem onim občinam, v katerih imajo posamezni deli svojo lastno krajevno imovino, točna navodila, kako naj bodo sestavljeni volilni imeniki, kdo sme voliti in kdo sme voljen biti. Posebno velja to glede premoženja »upravitelneve«, ker do tega absolutno nihče drugi nima pravice, nego samo ti sami. Zato tudi nihče drugi ne more voliti upravitelja takega premoženja, nego le-ti.

Kakor že omenjeno, je glede na nezadostno jasnost in pomanjkljivost treba misliti na spremembo navedenih zakonskih določil. Ne vem, zakaj naj bi se ne vzela za upravo krajevne imovine v narodu ukoreninjena uredba (institucija) gospodarskih odborov, ki naj jim načeluje načelnik ali — ako že ne gre drugače — bodisi krajevni starešina. Zakaj bi ne bilo dobro in pametno, da se prevzamejo v nove zakone dobra in preizkušena določila bivše avstrijske ne samo državne, marveč posebej še bivše deželne zakonodaje, ki je bila nesporno dobra. Sicer pa določa itak že § 118. zakona o občinah, da je možno upravljanje krajevne imovine po krajevnom starešini skupno z dvema po krajevnom zboru določenima volilcema, ako ne obstoje za to posebni organi. Ako torej že določilo tega paragrafa predvideva možnost troje oseb kot upravnih organov za oskrbovanje krajevne imovine, potem res ni razloga, da bi se ne volili gospodarski odbori kot javnopravne korporacije in samostojne upravne edinice tako, da bi jim načelovali po trije izvoljeni člani.

(Dalje.)

Zdravstvena šola

O hemoroidih: Hemoroidi so preveč razširjene žile v izmetalnem črevesu. To črevo obdajajo ob koncu mišice, ki regulirajo izpraznjevanje blata. Razširjene žile se pojavijo bodisi v predelu teh mišic samih, ali pa na notranji ali pa na zunanji strani teh. Delimo torej hemoroide v take, ki leže tik ob izhodu iz črevesa, ali pod zapornimi mišicami ali pa že bolj v notranjščini izmetala. Hemoroidi obdajajo izmetalo in izmetalno odprtino kot modrikaste nabrekli. Pojavljajo se zaradi različnih vzrokov. Povzročajo jih: kronična zaprtost, jetrna ciroza, alkoholizem, zamaščenost, poklici, pri katerih je treba preveč sedeti, motnje v kroženju krvi, slabo delovanje živec v stenah izmetala. Navadni hemoroidi ne povzročajo kakih posebnih težav, morda kako srbenje. Toda hemoroidi se radi vnamejo in v njih se tvorijo krvni čepi, zaradi katerih narastejo žilni vozli včasih do velikosti črešnje. Pojavi se občutje pečenja, močnega srbenja in druge neprijetnosti, včasih tudi čiri na žilah. Najslabše pa je, ker taki hemoroidi radi krvavijo in je krvavenje včasih zelo dolgotrajno, kar pripelje do bolj ali manj težke malokrvnosti. Obenem pa so krvaveče odprtine vrata za različne bolezenske klice, ki povzročijo lahko bolj ali manj težke komplikacije, n. pr. zelo srbeče ekceme v okolici izmetalke, celo septična vnetja. — Pri hemoroidih moramo preprečiti najprej zaprtost, ne smemo preveč sedeti, je torej hoja priporočljiva, vendar pa ne jezdarjenje in kolesarjenje. Odpovedati se moramo v tem primeru alkoholu in začimbam (popru, papriki). Dobro store parne in kamilične kopeli in pa različni vložki in mazila, ki jih predpiše zdravnik. V trdovratnih primerih jih zdravimo bodisi s posebnimi injekcijami v te žile same, ali z izžiganjem ali pa operativno. Krvavečih hemoroidov ne zanemarite in si čimprej poiščite zdravniško pomoč.

Čiravost izmetala, pa tudi razpoklinice in reže v stenah izmetala povzročajo hude bolečine pri izpraznjevanju. So te bolečine včasih kar neznosne, zlasti ker se ponavljajo iz dneva v dan. Zaradi teh bolečin se boji bolnik na stran, zaradi česar se pojavi polagoma zaprtost, kar stanje še poslabša, saj je v marsikaterem primeru ravno kronična zaprtost vzrok za te pokvare v izmetalu. Poleg za-

Slabo milo uničuje, dobro pa varuje Vaše perilo.

Zato uporablja vsaka izkušena gospodinja le

Zlatorog terpentinovo milo.

prtosti povzročajo te pokvare tudi zlasti kronična vnetja črevesa, gliste, neprebavljene koščice, pa tudi hemoroidi sami. Težave si lajšamo podobno kot pri hemoroidih. Kakor pri njih, tako se tudi tukaj ne smemo brisati z grobim papirjem. Zdravnik bo skušal popraviti pokvaro z različnimi vložki in mažami, ali bo skušal ustvariti brazgotino z jedkovinami ali pa bo iz ranice ustvaril brazgotino z visokofrekvenčnim električnim tokom. Ker niso tudi te pokvare brez nevarnosti, zlasti pa ker jemljejo vse veselje in vso dobro voljo do dela, jih bomo skušali odpraviti čimprej. Ravno v teh primerih se sramujejo bolniki k zdravniku ali v bol-

nico in odlašajo zdravljenje čimdelj, kar vso stvar še bolj poslabša.

Citronska kislina se uporablja za pripravljane osvježujoče pijače, ki pride prav zlasti pri vročini. Dajemo je pet gramov na liter vode. Ako jo hočemo uporabljati n. pr. proti znojenju nog, je bomo raztopili dvajset gramov v enem litru vode. Razredčeno uporabljamo lahko tudi v zameno za jesih. Citronska kislina kupimo v obliki brezbarvnih, prozornih kristalov, ki ne diše in so kislega okusa. Ti kristali se radi topijo v vodi. Priporočljiva je tudi za turiste, da jim ni treba vlačiti na gore celega kupa citron.

L. D. M.:

Nekaj besed gospodinjji

V vsakem gospodinjstvu je polno predmetov, ki zahtevajo skrbne nege, ne le — kakor je samo ob sebi umljivo — snaženja, marveč tudi oljenja, varstva pred rjavjenjem, izsuševanjem in prehnaglim uničenjem. Omenim le one, ki jim v našo lastno škodo posvečamo večinoma malo ali celo prav nič pažnje.

V prvi vrsti so to ključavnice. Redke so gospodinjje, ki privoščijo ključavnici vsak mesec tistih par kapljic olja, ki jih ključavnica potrebuje za brezhibno in zanesljivo delovanje. Redno oljanje ključavnice se obrabi mnogo počasneje, ker se deli med seboj ne drgnejo tako močno. Da se ključavnica naolja, zadostuje, da vtaknemo ključ v olje, pustimo, da se malo odteče in ga potem vtaknemo v ključavnico, parkrat obrnemo in ga pustimo kakih 5—10 minut tičati. Olje tedaj samo steče v vse pregibne dele. To pa ne velja le za hišna vrata, temveč prav tako za sobna vrata in za ključavnice na omarah in miznicah, ki so prav tako potrebne rednega oljanja. Za čisto male ključavnice, kot so na šivalnem stroju, na kovčegih in na aktovkah, uporabljamo tisto olje, ki ga rabimo za mazanje šivalnega stroja in njegovih delov. Seveda je isto olje dobro za vse druge ključavnice, vendar pa za slednje zadostuje tudi mnogo cenejše strojno olje kakor ga uporabljamo na pr. za kolesa.

Oljati je treba nadalje kuhinjske stroje. Seveda je treba paziti pri tem, da olje ne pride v dotiko z jedjo, ki jo s strojem predelavamo. Zato je treba mazati te naprave le s kapljico olja in vsakokrat po uporabi in ne tik pred uporabo. Isto velja tudi za škarje, ki nalahno oljane lepo in lahko tečejo in jako dolgo ne »zevajoc«.

Da tečajji na vratih sami vpijejo po olju, je vsakomur znano; jako nelepo je, če stopiš v sobo, pa te pozdravi več ali manj glasno cviljenje tečajev. Pri oljanju je treba vrata malo — za pol centimetra — dvigniti in nato vrata, da

se olje enakomerno razmaže, gibati sem in tja. Vrata dvignemo lahko tako, da podložimo lesen klin, z nogo držimo, vrata pa odpremo, pri čemer se sama vsedejo na klin. Manj znano je, da je treba prav tako mazati tečaje na oknih, ker so ti tečajji v mnogo večji meri izpostavljeni vlagi in vremenu, mrazu in vročini in se olje tam lažje izsuši. Tudi okenske zapore, osobito one, ki tečejo skrite v okviru, je treba semtertje mazati, saj skoraj ni stanovanja, kjer ne bi bilo treba temu ali onemu oknu »prigovarjati«, da se zapre. Boljša kakor vse »prigovarjanje« ali celo zabavljanje je kapljica olja.

Sploh je treba povsod, kjer se kaj tare ali drgne in slednjič seveda odrgne in kvari, pomagati z mažo: pri kovinskih delih z oljem, pri bolj grobih z mehko mažo, pri lesenih delih, ki se težko gibljejo, kakor pri miznicah in vratih na pohištvu, na pokrovih škrinj ter pri vseh kolesih, kjer se vrtili les ob lesu, pa z milom. S suhim koščkom mila namažemo dobro del, ki se drgne, in presenečeni boste, s kakšno lahkoto se da tedaj odpreti n. pr. miznica, ki se vam je prej zatikala in vas jezila. Tudi tam, kjer se vrvice drgnejo ob les, kakor pri zavesah in zastorih, stori košček mila včasih prave čudeže. Vrvi se manj trgajo in tečejo gladko, ni vam treba več plezati pri spuščanju zaves vsak večer na stol in nič več ni tistih žalostnih, na eni vrvi pošev, kakor obupana pahljača v oknu, visečih zaves, ki kvarijo še tako lepo pospravljenno sobo in ji vtisnejo pečat nereda.

In končno še par dobrih nasvetov: ne spravljajte črepinj, ker »bi morda vendar še kdaj prav prišlec, kajti prav nikdar več ne pridejo, pač pa si prav lahko ob njih porežete prste. Poznal sem gospo, ki je spravljala razbite lonce. »Za pesek bo še dober«, je rekla vsakokrat. Imela pa jih je končno toliko, da bi menda mogla spraviti vanje dobršen del puščave Sahare. Mnogo je gospodinjstev, kjer je cel kup šare; pa če vprašaj, kaj da je neki to, pa odgovorijo, da to vse skupaj ni za nobeno rabo več. Začuden vprašaj, čemu potem vso to ropotijo, stare čevlje, raztrgano obleko in drugo hranijo. Morda bi vse to

pa le še komu služilo, kakemu res potrebnemu, namesto da kje pod streho trohni.

Pažnja, posvečena obutvi in obleki, se bogato sama poplača. Čevlje je treba dati vsak večer na kopita, pa ne šele, ko so že stari in zgubani, marveč takoj prvi dan, ko pridejo od čevljarja. Usnje se potem lepo iztegne in presuši, mogoče jih je lepo namazati s čistilom in jih izličiti. Obleka naj vedno visi. Da se obranimo moljev, denemo volnene stvari v gost platnen zavoj ali vrečo in natrosimo notri dobrega sredstva proti moljem. Za snaženje obleke, ki naj se vrši dnevno, rabimo mehke krtače ali v novejšem času krpice iz gumijskega, ki so jako poceni in se dajo, čim so umazane, lepo čedno oprati. Iztepavanje oblek je treba vršiti prav previdno in paziti, da se blago ne strga in gumbi ne potarejo.

Čim pa sam naprej ne veš, žrtvuj par dinarjev obrtniku. Nič ne prištejdi, ako po lastni nevednosti napraviš škodo še večjo nego je že.

Najbolje opremljena tovarna pohištna • **Dolgoletni inozemski študij in praksa** • Najboljša izdelava po najnovjših principih do najfinjšega in umetnega pohištna • **Nizke cene — celo zajemčeno, elegantno in prvovrstno** • **Stalna lasna razstava pohištna 20 do 50 sob** • **Vstop prost vsaki dan** • Na ogled vljudno vam cenj. Interesente.

„Pri SLEPEM JANEZU“

Naravna posledica. Kuharica: »Moj Jaka se vedno bolj hladno obnaša nasproti meni.« — So-barica: »Nič čudnega, ko ga pa vsakokrat, kadar pride gospa v kuhinjo, skriješ v ledeno omaro.«

Nič čudnega. Floridor: »Nobeno noč ne morem spati. Ure in ure se premetavam po postelji.« — Habakuk: »Nič čudnega! Če bi se jaz premetaval, tudi ne bi mogel spati.«

Janez Furlan, poveljnik poklicnih gasilcev v Ljubljani:

Organizacija gasilstva

(Nadaljevanje iz 3. številke.)

Z zakonom o organizaciji gasilstva je postavljen temelj za enotno in smotno organizacijo našega gasilstva. Kakor čujemo, je v delu tudi enoten zakon o požarni policiji, s katerim se bodo v okviru že obstoječih zakonov in odredb izpopolnile skoraj vse v povojni dobi nastale pomanjkljivosti, ki se tičejo odvrnitve in omejitve nevarnosti ognja.

Po zakonu o občinah, odnosno po zakonu o mestnih občinah in požarnih redih, spada požarna policija v področje občine. Izvrševalec požarne policije je predsednik občine, ki odreja glede preprečitve požarov in izvajanja določil požarno-poličjskega reda posebno požarno komisijo. Ta komisija mora vsako leto pregledati vsa poslopja, dimnike in skladišča v občini ter o ogledu sestaviti zapisnik. Ako bi te požarne komisije redno poslovale in vršile dolžnosti, določene jim po požarnem redu, in če bi občine strožje izvajale predpise požarnega policijskega reda, bi se preprečil marsikateri požar in odvrnila marsikatera nesreča. Dolžnost občin je, skrbeti, da se vse določbe požarnega reda točno izpolnjujejo in da se prepreči vse, kar bi utegnilo povzročiti požar. Predvsem pa ne bi smele občine zanemarjati najvažnejše naloge, ki se tiče tudi gasilskih čet: poskrbeti za zadostno zalogo vode za gašenje požarov. Prepričani smo, da je še mnogo poslopjij v občinah, za katere so gasilci kakor tudi občine prepričane, da jih ne bo mogoče gasiti, ako nastane v teh poslopjih požar. niti ne v primeru, če se gašenja udeleži več gasilskih čet. Ako v takih krajih ni vodovoda, rek in potokov, si je treba pač pomagati na ta način, da se na primernih mestih izkopljejo večji vodni rezervarji, iz katerih se sme vporabljati voda izključno samo za gašenje požarov. Enaki vodni rezervarji, bi se morali napraviti tudi v krajih, kjer vodovodni pritisk ni dovolj močan, in v krajih, kjer imajo vodovodne cevi tako majhen premer, da množina vode, ki prihaja po teh ceveh, ne zadostuje za gašenje z motornimi brizgalnami. Dalje bi morale občine bolj paziti na točno izvajanje požarnovarnostnih predpisov pri zidavi novih in prezidavi starih stavb, na uporabo odprtih luči in ognja v ognja nevarnih prostorih, na pravilno prevažanje in vekladiščenje mineralnih olj vseh vrst, na izvajanje predpisov pri montaži električnih naprav za razsvetljavo in obratovanje, na izvajanje zakonskih odredb v vseh drugih obratnih prostorih in na izvajanje predpisov glede prepovedi kajenja v gotovih prostorih ali njih bližini.

Največjo nevarnost za požar pa predstavljajo podstrešja odnosno dimniki. Dimniki in dimniška vratca se ne bi smela nikdar založiti s senom ali s slamo, kar se na deželi prav često dogaja. Sploh bi morali gledati, da je prostor okrog dimnikov vedno prazen in da je dohod do dimnikov vsak čas mogoč. Na vse to bi moral predvsem gledati in skrbeti rajonski dimnikar, ki je običajno tudi član požarne komisije. On je po določilih požarnega reda dolžan, da vse opažene nedostatke sproti prijavi občini, če bi se prizadeti ne hoteli ravnati po njegovih navodilih in zahtevah ali bi se celo upirali izvršiti naročeno delo, da se še pravočasno prepreči preteča nevarnost požara.

Za izvrševanje gori navedenih dolžnosti, ki jih imajo občine po požarnem redu, bi se morale pravilno pritegniti k temu delu tudi prostovoljne gasilske čete, ki so po zakonu o organizaciji gasilstva prevzele od občin del oblasti v svoje roke. Ne mislim, da bi te posle gasilske čete od občin enostavno prevzele in to tudi ni mogoče, pač pa bi morala biti vsaka gasilska četa občini vsaj dober svetovalec, ako ne celo do neke mere izvrševalec požarne policije, kakor so v velikih mestih poklicne gasilske čete.

Zakon o organizaciji gasilstva zahteva, da člani prostovoljnih gasilskih čet poznajo tudi vse ostale državne zakone in odredbe, ki se tičejo gasilstva in so v veljavi v Jugoslaviji. Ako pa gasilci te zakone in odredbe poznajo, jim pač ne bo težko svetovati odnosno predlagati golove spremembe, zahteve in dopolnitve, ki se tičejo požarne varnosti. O potrebi aktivnejšega sodelovanja med občinami in prostovoljnimi gasilskimi četami v požarno-varnostnem oziru nam dovolj jasno pričajo razne nepravilnosti in pomanjkljivosti pri zidanju stavb. Posebno velja to za gradnje gledaliških odrov, kjer ni za požarno varnost skoraj nikjer zadostno preskrbljeno, dasiravno so te dvorané največja nevarnost za celo stavbo in obenem tudi za obiskovalce takih prostorov. Stavbeniki in tudi občine navadno mnogo važnih stvari, ki se tičejo požarne varnosti, enostavno prezrejo, zato naj gasilci skrbijo povsed, da se bodo določila požarnega reda dosledno izvajala. Ako hočemo v resnici postati čuvarji narodnega premoženja, moremo to storiti samo z aktivnejšim sodelovanjem in moramo razširiti svoj delokrog v tem smislu, da poleg gašenja požarov skrbimo tudi za strožje izvajanje požarne policije v svoji občini, tako da vsako opaženo

nevarnost požara pravočasno sporočimo občini ali svoji četi (in četa občini). Saj je po zakonu vsakdo dolžan prijaviti požar in tudi samo pretečo nevarnost požara.

V tesni zvezi s požarno policijo je tudi ugotavljanje vzrokov, zaradi katerih je požar nastal. Gasilec je običajno prvi, ki pride do ognja, to se pravi, do mesta, kjer je začelo goreti. Ugotovitev, kje je začelo najprej goreti, je mnogokrat bistveno važna za ugotovitev pravega vzroka nastalega požara. Med gašenjem in po pogašenem požaru se ta mnenja čestokrat križajo in vsakdo trdi drugače. Občinstvo, ki od daleč opazuje gašenje požara, ima seveda pravico ugibati, dolžnost gasilcev pa je, da se o nastanku požara točno prepričajo takoj na licu mesta in, če le mogoče, ugotove pravi vzrok. Pri ugotavljanju vzroka požara je sodelovanje s policijo ali orožništvom, ki je vedno pri vsakem večjem požaru navzoče, zelo priporočljivo.

Vprašanje doslednega izvajanja požarnih varnostnih odredb v smislu tozadevnih zakonov in izvrševanje požarne policije v občinah je brez dvoma vprašanje, ki se tiče nas vseh in ga je mogoče dobro rešiti samo s skupnim delom oblasti in gasilstva. Ako bomo za obranitev naših domov tako delali, bomo sebi in svojemu narodu ohranili ogromno premoženje, gasilska organizacija pa bo pridobivala na ugledu ter s tem množila število svojega članstva, ki bo, čimdalje bolj sposobno, vršilo svojo nalogo: bližnjemu pomoč!

Ta pa ve, kaj je mož! Gospa Firbec: »Zakaj se prav za prav ne poročite, Betka?« — Betka: »Veste, moje živalce mi popolnoma nadomestujejo moža: pes ves dan renči, papiga od jutra do večera preklinja, mačka pa ne pride nobeno noč domov.«

Dve vrsti spanja. »Mamica, koliko vrst spanja pa je prav za prav?« — »Samo ena vrsta, ljubček moj, vsi ljudje spijo na isti način.« — »Ampak, mamica, ti n. pr. spiš skozi nos, a očka skozi usta.«

Zelo enostavno. »Kako ste pa spoznali svojega drugega moža?« — »O, zelo enostavno: takrat namreč, ko je z avtom povozil do smrti mojega prvega.«

Sejmi v juniju 1936

1. Mala gora. — 2. Motnik; Sv. Lenart pri Št. Ilju pod Turjakom; Murska Sobota (samo za živino); Ormož; Buševca vas; Kamnik (za blago in živino); Laško; Loče; Marenberg; Metlika; Mozirje; Prelog; Pristava pri Sv. Emi; Radohova vas; Radovljica; Topolovec; Zagorje ob Savi (za blago in živino). — 4. Slov. Bistrica; Križevci v Prekmurju; Ig pri Ljubljani; Mala Nedelja; Slivnica pri Celju; Skocijan pri Mokronogu. — 6. Breg pri Ptuj. — 7. Loški potok. — 8. Kapela pri Brežicah; Cankova; Sv. Jurij ob j. ž.; Sv. Trojica v Sl. gor.; Št. Jernej na Dol.; Tržič (Sv. Trojica) [samo za blago]; Višnja gora; Vrhnika. — 9. Pilštanj; Tirna; Žužemberk; Črnomelj; Vače. — 10. Lož; Lemberg. — 12. Turnišče. — 13. Brežice; Brunik; Hotemaže (samo za blago); Kozje; Loče; Stari trg pri Poljanah; Sv. Andraž v Sl. gor.; Št. Janž pri Dravogradu; Trebnje; Zdenska vas; Zalec; Ziri. — 14. Ljutomer. — 15. Dob pri Domžalah; Dravograd; Kočevje; Kostrivnica; Mozirje; Nedeljšee v Medjimurju; Oplotnica; Planina pri Sevnici; Semič; Št. Vid pri Stični; Dobrovnik; Litija; Nova cerkev. — 16. Dol. Lendava; Prosenjakovec; Kotredež; Št. Vid na Blokah. — 17. Št. Vid pri Grobelnem. — 18. Dokležovje; Dole pri Litiji; Loka pri Zidanem mostu. — 20. Zirovnica (za živino); Mokronog; Poljčane. — 21. Marenberg (samo za živino); Moravče; Šmarje pri Jelšah; Vel. Loka; Vel. Lašče. — 22. Bučka; Sv. Tomaž pri Ormožu; Sv. Jurij ob j. ž.; Šoštanj; Žigarski vrh; Tinsko; Vinica na Dol. — 23. Sevnica ob Savi; Tržič (samo za blago). — 24. Boh. Bistrica (samo za blago); Bučka; Črmošnjice; Drnovo; Guštanj; Konjice; Laško; Ljubno (samo za blago); Mirna; Podsreda; Razkrižje; Ribnica na Dol.; Rovte pri Logatecu; Sv. Lenart v Sl. gor.; Škofja Loka (samo za blago); Višnja gora. — 27. Bellinci; Kotoriba; Ponikva (za živino); Radeče pri Zid. m.; Sv. Lovrenc na Drav. polju. — 28. Moeelj. — 29. Čakovec; Ljutomer (samo za blago); Ribnica na Pohorju (samo za živino); Št. Janž na Dol. — 30. Šmartno pri Litiji; Mirna peč; Rakek; Sp. Polskava; Sv. Peter (okraj Ljutomer); Zagorje ob Savi (za blago in živila); Rajhenburg in Črnomelj.

Koledar za junij 1936

1	Poned.	BINKOŠTNI. Fortunat, sp.; Kuno Marcelin, m.; Erazem, m.; Peter, m.	17	Sreda	Adolf, škof; Nikander, muč.
2	Torek		18	Četrtek	Efrem Sirski, c. uč.; Marko in Marcelian, m.
3	Sreda	KVATRINA. Klotilda, kr.; Pavla, d.; Bl. Marija Momrumba in tov., m.	19	Petek	SRCE JEZUSOVO Jolijana, dev.
4	Četrtek	Kvirin, š-of in m.; Frančišek Kar.	20	Sobota	Silverij, papež; Mihelina; Bl. Frančišek Pacheco, muč.
5	Petek	KVATRNI. Bonifacij, škof			
6	Sobota	KVATRINA. Norbert, šk.; Bertrand, šk.	21	Nedelja	TRETJA POBINKOŠTNA. Alojzij (Ve koslav), spozn.
7	Nedelja	PRVA POBINKOŠTNA. PRESV. TROJICA. Robert, opat; Baptista Varani, d.	22	Poned.	Pavlin Nol., škof; Abacij, muč.
8	Poned.	Medard, škof; Pacifik; Viljem škof	23	Torek	Agripina, dev. in muč.; Editruda, kr.
9	Torek	Primož in Felician, muč.	24	Sreda	Kres. Rojstvo Janeza Krstnika; Bl. Rihard in tov., muč.
10	Sreda	Margareta, kr.; Bogomil, škof	25	Četrtek	Viljem, opat; Henrik, škof
11	Četrtek	TELOVO Barnaba, apostol	26	Petek	Janez in Pavel, muč.; Vigilij, muč.
12	Petek	Janez F. spozn.; Leon III., papež	27	Sobota	Hema, vd.; Ladislav, kr.
13	Sobota	Anton Padov., spozn.; Akvilina, dev.	28	Nedelja	CETRTA POBINKOŠTNA. (Trez nostna nedelja.) Vidov dan Irenej, škof in muč.
14	Nedelja	DRUGA POBINKOŠTNA. Bazilij Vel., c. uč.; Elizej, prerok	29	Poned.	PETER IN PAVEL, ap.
15	Poned.	Vid in tov., m.; Germana, dev.	30	Torek	Spomin sv. Pavla, ap.; Lucina; Emilijan
16	Torek	Jošt, opat; Frančišek Reg., spozn.; Bl. Ignacij			

Luna: 5. junija polna luna; 12. junija zadnji krajec; 19. junija mlaj; 26. junija prvi krajec.

Sončni mrk: Popolni sončni mrk 19. junija; pri nas viden od sončnega vzhoda do 6. ure zjutraj.

Dan naraste od začetnih 15 ur 48 minut na 16 ur 3 minute; zraste tedaj vsega za 15 minut.

Naidaljši dan v letu 21. junija (16 ur 17 minut).

Kakor vreme na Medarda kane, tako ves m. sec ostane.

Kakršno je vreme kresnic, takšno bo tudi ženje.

Pred sv. Vidom muhe napovedujejo dneve sube.

Sv. Peter in Pavel lep, brez dežnika greš lahko daleč po svet.